

46.

IN
LEXICON LATINÆ LINGVÆ ANTIBARBARUM
NOLTENIANUM
OBSERVATIONES & SUPPLEMENTA

QUORUM

SPECIMEN SECUNDUM,

PERMITTENTE AMPLISS. FACULT. PHILOS. ABOËNS.

PRÆSIDE

JOH. FREDR. WALLENIO,

Eloqu. Profesore P. & O. Ordinum Imperialium de S. Anna
secunda & de S. Wolodimiro quartæ clasfis Equite, Societt.
Oecon. Imp. Fenn. atque Reg. Wermel. nec non Societ.
Patriot. Holm. Membro, & Societ. Latin. Jenens.
Socio Honorario,

PRO GRADU PHILOSOPHICO,

PUBLICÆ SUBMITTIT CENSURÆ

ROBERTUS VALENTINUS FROSTERUS,
Ostrobothnensis.

In Auditorio Philosophico die XXI Junii MDCCCXIX,
horis post meridiem consuetis.

ABOÆ,

Typis FRENCKELLIORUM.

ЛІЧИМОСТЬ ВІДЪ СВЯТОГО ПАВЛА
ІСУСОВОГО АПОСТОЛА ПОСЛАНИКА
ІСУСОВОГО АПОСТОЛА ПОСЛАНИКА
ІСУСОВОГО АПОСТОЛА ПОСЛАНИКА

Рік ВІСОЦЬ ТІХІХ 1575, якъ въ Адѣлії
дійшъ апостолъ въ иудею
въ містѣ йерусалимѣ въ 1575 році
зъ вісімнадцѧмъ днівъ
зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

днівъ зъ вісімнадцѧмъ днівъ зъ вісімнадцѧмъ

8 f. 41, COLUMELLA L. III. c. 14 f. 3. L. IV. c. 26 f. 2. L.
V. c. 6 f. 1 &c.; posterioris CELSUS L. III. c. 2, 21 sq. L.
IV. c. 24. L. VII. c. 7.

Pagina eadem & sq. JOHANNES atque JOANNES. Ut ex BECMANNO recte docet Auctor noster, indifferens fere erit scriptura. In Svecia, & hinc apud nos quoque, distingvendum nonnulli sic, inter prænomina *Johan*, *Jöns* atque *Hans*, putarunt, ut illud JOHANNIS, istud JOANNIS, hoc, recentius etiam conficto, JAHANNIS, indicarent, cum tamen omnia siveverint plerumque per primam illam formam efferti, ipseque HOLBERGUS (*x*), Norvegus quidem patria, sed Danico parens regimini, quem regem HANS plerique appellarunt, JOHANNEM nominet. Sicubi distingvenda hæc erunt nomina, evitari confusio alia poterit ratione.

Pag. 91. De *K* littera. VALERIANI (senioris) numum solum esse putat Auctor noster, in quo hæc littera occurrat; est vero eadem etiam in argenteis ferratis quinariisque aureis gentis Fufiæ, in argenteis gentis Lollia, in argenteo AUGUSTI, in quibus quippe leguntur KALENI, PALIKANVS, VOLKANVS VLTOR; itemque in SALONINI nummo DEO VOLKANO, atque in MAXIMIANI HERCULEI, MAXENTII & ALEXANDRI Tyraanni numis Carthaginis nomen per *K* scriptum. Cfr. QUINTILIAN. L. I. c. 4 f. 9. c. 7 f. 10.

Pag. 99 sqq. Exemplis *Siglarum*, s. Litterarum singulorum ad designanda tota vocabula olim adhibitarum, adjici hæc in primis merentur:

A. C. *Absolvo, Condemno.*

A. P. F. *Auro publice feriundo*, vel, ut KHELLIO visum,
ad pecuniam feriundam. D. P.

x) Synops. Hist. Universalis, Francof. & Lips. 1753, p. 130.

D. P. P. *Dei Penates.*

F. P. R. vel FORT. P. R. *Fortuna Populi Romani.*

G. GN. *Gajus, Gnaeus, pro Cajus, Cneus,* quam litterarum permutationem haud infrequentem esse docent & Auctor noster p. 67, & rostrata DUILII columnā (ubi est e. c. *Macistratos pro Magistratus, Cartacinienſis pro Carthaginienſis, Pu-*
gnandos pro Pugnando), & QUINTILIANUS L. I. c. 11 l. 5. Cfr. & PLUTARCH. Quæſt. Roman. 30 & 103, atque LUCIANI Διη Φωνεύετων.

G. T. A. *Genius Tutelaris Africæ,*

HS. vel IIS. *Sestertius.*

L. D. *Libero, Damno,*

P. P. etiam *Penates.*

Q. vel V. *Quinarii nota,*

Q. P. *Quæſtor Propräto, vel, ut SPANHEMIUS mavult, Quæſtor Provinciæ,*

S. SX. *Sextus;* interdum, ut in Postumiæ gentis ferrato numo, illud est *Spurius* (prænomina). Est etiam S *Semifisis* nota.

X. nota *Denarii.*

Pag. 117. Quod MURÆNA per E simplex scriptum ſuspe-
ctum Auctor censet, refelli yidetur, asibus & quadrantibus
gentis Liciniæ,

Pag. 125. NUMISMA, NOMISMA. Addi, ex observatione Cel. ECKHEL (*y*), meretur forte, utramque vocem dictam, inferiore ævo, videri de numis aut veteribus, aut fere peregrinis, qui jam tum Romæ in merce potius quam in moneta haberentur; quam nec infringunt sententiam allata ibidem, ex Digestorum L. XXXIV, ULPIANI verba.

Pag. 127. OBOLUS, OBELUS. Haud confundendas has esse formas, monetur non temere; sed salvum tamen sit, oportet, archaismi jus atque honos. Auctoritate enim innixus ARISTOTELIS apud POLLUCEM, PLUTARCHI in Lysia, NICANDRI, & Etymologici Magni, observat in Graeco suo Lexico Cel. J. G. SCHNEIDER, voce. ὁβολὸς & ὁδελὸς (ab ὁδεῖν, pungere), fuisse tria ista ὁβολὸς, ὁβολὸς & ὁδελὸς primitus non nisi Jonicæ, Atticæ & Æolicæ dialectorum varietates, petitasque appellations hasce singulas ex eo, quod (fere ut antiquiores Rusforum Kopeiki argentei) numorum loco apud priscos inservierint minora ferri ærisque frusta acuminata. Probare videtur idem truncati coni forma in Judaicorum Ægyptiorumque numis non paucis adhucdum conspicua (*z*).

Pag. 128. Eorum nominibus & locis, qui formam secuti fuere OCCEPIT (per e simplex), addendus etiam est TACITUS Annal. L.VI. c. 45.

Pag. 130. ORICHALCUM, AURICHALCUM. Duplici isti scripturæ favet præsertim illa Veterum opinio, qua duplicitas naturæ creditum fuit hoc metallum: nativum nempe alterum & auro æquatum aut majoris adhuc æstimatum (*πλὴν χρυσῆς τιμιότερον*, PLATO in Critia), quod, si exstitit unquam (effetam ejus jam ante suum
C
tem-

y) Libr. cit. Vol. I. p. III.

z) Vid. ECKHEL Vol. I. p. LXIV.

tempus tellurem, perhibet PLINIUS L. XXXIV. c. 2 f. 2, Platinam fruisle, haud admodum probabiliter conjecit G. H. MARTINI in Excurso VII. ad J. A. ERNESTII Archæologiam p. 188; alterum factitium (*Mesing, Laiton*); ut cum album quoque illud (VIRGIL. Æn. L. XII. v. 87) fuerit, ei prior, cum vero hoc flavum, ei posterior, magis convenire censeatur appellatio. Pro compositione nimirum bilingvi hancce agnoscunt Grammatici veteres, FESTUS, SERVIUS, ISIDORUS; quod, nisi Græci suum habuissent ἀγείχαλον, valere etiam de altera posset, cum, præter vocabula ab Auctore nostro allata, *Orata Aurataque idem sit piscis, dixerintque, FESTO teste, rustici aurum orum* (a).

Pag. 137 sq. PHASELUS s. FASELUS non tantum de navi culæ genere dicitur, sed etiam de leguinine, ut VIRGIL. Georg. L. I. v. 227, COLUMELL. L. X. v. 337.

Pag. 139. POENA, POENITET. Scripturam horum vocabulorum per diphthongum primam tolerandam Auctor noster censet; nec tamen tanta videri debet Claudianæ illius tabulæ, quæ certe minus probandæ scriptoris plura habet exempla (b), auctoritas, ut contra etymologiam manifestam analogiamque τῶν punio, impunitus, impunis, impunitas obtrudat illam scribendi formam.

Pag. 140. Ad explicandam POMOERII notionem usus quidem beatus est Auctor LIVIO duce (Hist. L. I. c. 44), nec ei

a) Cfr. in MESTRIUM FLORUM VESPASIANI jocum, apud SVETONIUM c. 22.

b) Sic quod pro quot, ne tamen pro nec tamen, optinuit pro obtinuit, illoc pro illo l. illuc, poterint pro poterunt, destricte pro disstricte, divom pro divum, palestricum pro palæstricum. Nec vero legitur ibi pæna, sed tantum pænitendi & pænitet.

dem tamen, ut oportuisset, per omnia adhaesit. Hinc etiam, per festinationem forte, factum, ut illo nomine nihil dictum putet aliud quam locum ab interiore muri parte vacuum, cum tamen similem & extra murum locum cogitare simul debuisse. Docent hoc ipsa LIVIT verba: *Pomoerium, verbi vim solam intuentes* (sic VARRO de L. L. L. IV. c. 32 sed addens tamen, quamvis non satis explicite: *urbes intra pomoerium ponuntur*), *pomoerium interpretantur esse.* Est autem magis circa murum locus, quem in condendis urbibus quondam Etrusci, qua murum ducturi erant, certis circa terminis inaugurato consecrabant, ut neque interiore parte aedificia moenibus continuarentur, quæ nunc vulgo etiam conjungunt, & extrinsecus pri aliquid ab humano cultu pateret soli. Hoc spatium, quod non que habitari neque arari fas erat, non magis quod post murum esset, quam quod murus post id, pomoerium Romani appellantur. Cfr. GELLIUS L. XIII. c. 14. At gravior etiam fuit Auctoris nostri lapsus, cum p. 1047 & T. II. p. 103 *Pomoerium* idem putaret esse quod *Loricam*.

Pag. 141. POSTUMIUS, POSTUMUS, POSTHUMUS. Non sat distingvuntur haec omnia. POSTUMI gentis erant patriciae nec ab ullo unquam plebejo adoptatae, simulque insignibus multis viris ac factis inclytæ. POSTUMI, proprio nomine, Imperatores duo, pater & filius, quorum ille anno post Chr. n. 257, aut potius 258, ad imperium accessit, hic ad ejusdem societatem adscitus paullo post fuit, uterque ad Moguntiacum a. Chr. 267 trucidatus; appellativo sensu, idem qui *postremi*, ut pro *extremus*, *extimus*, a *citerior*, *citimus*, ab *interior*, *intimus*, unde, per haud insuetam vocalium permutationem, fieri analogice saltem possunt *extumus*, *citumus*, atque *intumus*. POSTHUMI denique, ex casu nascentium sic nuncupati (QUINTILIAN. L. I. c. 4 s. 25. L. VII. c. 6 s. 9 iq.), ii sunt, qui post humationem s. mortem patris nascentur; cfr. VARRO de L. L. L. VIII.

VIII. c. 38, CICER. pro C. Rabirio Post. c. 2 f. 4, & GELL. L. II. c. 16. Neque diffitemur tamen, intrusam a TREBELLIO POLLIONE (in Gallienis & triginta Tyrannis) Imperatorum nomini ubique fuisse litteram I, sed contra & reliquorum Scriptorum & numorum omnium fidem, scribique saepe, quin & saepissime, *Poſthumum* neglecta aspiratione, quod vero ad analogiam factum esse videtur τῶν ἵλικ, ἵστα, ἵστε, ἵστος; at nihil est quod vetet, τῶν poſthac atque poſthinc sequi malle rationem. Cfr. SCHELLERUS in Praeceptis Stili bene Latinis p. 41.

Pag. 143. PRISTIS, PISTRIS, PISTRIX, PRESTIS (Gr. πρίσις, πρήστις). Magna est horum nominum, nec forte unquam extricanda, confusio. Si est, ut ex PLINIO (L. IX. c. 13 f. 15) attulit Auctor noster, *Pristis* pilo vestita, vix esse poterit aliud animal quam *Trichechus Manatus* Linn.; si alia quædam mammalis, sed marina, bestia, intelligendus hoc nomine erit, sine dubio, cetus quidam; si, ut conjectit Lexicographus jam laudatus SCHNEIDER, a πρίστη deducenda est appellatio, *Squalum Pristin* Linn. quem *Pristin antiquorum* dixerat LATHAM atque RETZIUS, cogitari oportebit. Verum confusas fuisse plurimum, haud verborum tantum, sed & animalium, species, credendum est. Cfr. NOLTENIUS ipse p. 332 & T. II. p. 7.

Pag. 156. SALLUSTIUS, SALUSTIUS (cfr. supra ad p. 26 voc. AUCTOR). Prævalet omnino scriptura per geminum L, vel ideo, quod in numis SALLUSTIÆ BARBIÆ ORBIANÆ, quæ ALEXANDRO SEVERO Imperatori tertia fuerat conjux, legitur semel tantum bisve SAL, & САЛ. (suppresso L aut А altero), sed saepius SALL, & САЛЛ.

Pag. 157 (coll. T. II. p. 2). SANDIX, SANDYX. Priori illi scripturæ parum aut nihil fore e Græca lingua præsidii, orthogra-

thographia docet, quam in Lexico suo secutus est Cel. SCHNEIDER. Est etiam, ut recte observavit Idem, *Sandyx* (Indica vocata FLAVIO VOPISCO in Aurelian. c. 29) plumbeum quodam aut forsan mercuriale rubri coloris oxydum (minium, cinnabaris); sed de herba aliqua intellexisse VIRGILII Ecl. IV. v. 45, mirus est PLINII (L. XXXV. c. 6 f. 23) error, quem secuti tamen sunt SERVIUS, LA CERDA, GESNERUS, NICANDER Svecus, aliquie. Per cinnabarin VOSS & ADLERBETH redididerunt.

Pag. 159. Commemoratis h. l. variis illis formulis SEDECIM, SEXDECIM, DECEM & SEX, adduntur p. 1896 & T. II. p. 8 haec verba: *Nam infra viginti major numerus præponitur ac minor subsequitur, sive accedit sive omittatur copula.* Neque tamen constans hoc esse, plura docent Veterum loca; valetque contraria ratio in primis de numeris XVII & XVIII.

Pag. 160. SESTIUS, SEXTIUS. Utramque gentem eandem fuisse putat ECKHEL l. c. Vol. V. p. 312, sed olim patriciam, serius plebejam.

Pag. 167. SMARAGDUS, ZMARAGDUS; SMYRNA, ZMYRNA. In utroque vocabulo videtur prior illa scriptura esse & antiquior, & frequentior, & rectior, uti docet partim Sigmatis adversus litteram Z querela apud LUCIANUM l. c. ὅτι ἀνεξίκοκον ἐιπὶ γράμμα, μαργυρεῖτε μοι καὶ αὐτὸι, μηδέποτε ἔγκαλέσαντι τῷ Ζῆτᾳ, Σμάραγδον ἀποσπάσαντι καὶ πάσην αφελομένω τὴν Σμύρναν, partim etymologia, gemmæ a σμάρασσει l. σμαραγδεῖν, urbis ab Amazone Smyrna, a qua condita putatur nonnullis.

Pag. 185. TUSCULUM, sine primæ litteræ aspiratione, habent non solum libri atque lapides, verum etiam aureus Sulpicie gentis numus.

Pag.

Pag. 192. Cum VITII nomen profectum esse censet Au-
tor noster forte a *vituperio*, oblitus, & que ac pag. 1609, est
gravis illius justæque censuræ, quam pag. 778 huic eidem vo-
câbulo ipse inusit.

Pag. 193. VOLUSIANUS. Non est in hujus Imperatoris nu-
mis, quos commemorari nos quidem vidimus, ullus, qui scri-
ptum præferat VOLOSSIANUS; sed Græci duo habent alter BO-
ΛΟΥΣΙΑΝΟΣ, alter ΟΤΟΛΟΥΣΙΑΝΟΣ, ad quem ergo re-
spexisse credendus est Cl. RUHE in laudato Philologicæ Numi-
fatico-Latinæ specimine.

